

פרוטוקול מס' 192

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
שהתקיימה ביום ד', י"ט באדר א' תשל"ג - 21.2.1973, בשעה 8.45.

נ כ ח ו :חברי הועדה:

א. רימלט - היו"ר
ב. אליעד
מ. בן-פורת
ח. גרוסמן
ז. הרמן
א. כץ
ש. לויין
פ. צ. בריה
ד. קורן
א. רזיאל-נאור
ב. שחור

מוזמנים:

ח"כ י. תמיר
ד"ר ז. איתן - יו"ר הועד המנהל של
רשות השידור
ש. אלמוג - מנכ"ל רשות השידור
י. תדמור - מנהל הטלוויזיה
ד. בלוך - יו"ר אגודת העתונאים
בירושלים
פ. לימור - יו"ר ועד העובדים בטלוויזיה
ד. הירשפלד - חבר " " "

מזכירת הועדה: ד. פלרפ. כהן רשמה:סדר-היום:

המשך הדיון על רשות השידור - בעקבות הצעה לסדר היום
של ח"כ י. תמיר על "אופן עריכת שידורי "מבט"
בטלוויזיה (המשך הדיון עם נציגי ועד העובדים).

הצעה של ח"כ א. רזיאל-נאור.

21.2.1973

היו"ר א. רימלט:

אני פותח את הישיבה.

נמשך היום בשמיעת התשובות של נציגי ועד עובדי הטלוויזיה לשאלות חברי הועדה.

אני רוצה לשאול שאלה נוספת. קראנו בעתונים על כך שקבוצת עובדים חיבלה במיתקנים ובמכונות מתוך ויכוחים בין קבוצות עובדים שונות. הייתי מבקש שתתייחסו בתשובותיכם גם לזה.

א. רזיאל-נאור:

על פי הכתבה של קושלר שהופיעה אתמול יוצא שהיו סכנות רציניות של היפגעות מחשמל בניידות השידור, וכאילו העובדים חיבלו במתכוון, על כל פנים לא היתה הקפדה מספקת להבטחה מפני פגיעה ולארגון כל מה שדרוש מבחינת השימוש בחשמל, בטרם נשלחו הניידות למקומות המרוחקים. מה מידת האמת בדברים האלה, ומה המצב לאשורו מבחינת שמירת הציוד, תפעולו והחזקתו, ושמירת העובדים מפני סכנה של היפגעות?

ד. הירשפלד:

חבר הכנסת קורן שאל: לאור המצוקה הכספית, האם יש לעובדים מחשבות או תכנית איך אפשר לקמץ בהוצאות ולהגיע לרמת שידורים טובה. על חלק מהשאלה עניתי בתשובה לחבר הכנסת כץ, איך אנחנו יכולים בתקציב הנוכחי לעשות טלוויזיה יותר טובה. אתן כמה דוגמאות.

כשמדברים על חסכון, הדבר הבסיסי שחסר לנו זה ההיזון החוזר כמה אנחנו מוציאים. אם היום מקציבים לדרמה, לסרט דוקומנטרי או לכל תכנית אחרת תקציב מסויים, יכולים לשמור על התקציב הזה אם יש כל הזמן היזון חוזר כמה מוציאים. הכוונה היא שהמחלקה הכלכלית תודיע מדי שבוע למפיק כמה כבר הוציא וכמה עוד נשאר לו. למעשה אנחנו יכולים לדעת כמה הוציאו רק אחרי חודש או חודשיים, וישנם מקרים שלא יודעים עד היום. ואם לא יודעים זאת, הדברים תלושים.

יש לנו נוהלים, אך אין מקיימים אותם. יש למשל נוהל כמה פילים צריך לצלם, מה צריך להיות היחס בין הצילום ובין השידור. אבל לא מקיימים אותו. יש נוהל לגבי בדיקת סרטים קנויים, סרטים שאנחנו מזמינים אצל מפיקי חוץ. נוהל זה מחייב בדיקה מקצועית. אין מקיימים אותו. אם מזמינים אצל מישהו סרט של 30 דקות על נושא מסויים, צריך להיות בבית הטלוויזיה אדם מקצועי שיבדוק אם הסרט צולם טוב, אם הוא ערוך טוב, אם הקול בסדר. אם עושים סרט לפי תסריט, סרט המורכב מקטעים קטעים - מספר הקטעים קובע גם את מחיר הסרט. למעשה אין אצלנו בדיקה.

יש דוגמאות מתוך הבניין, לגבי ציוד או עבודה. למשל יש אצלנו מחלקת עריכה. עריכה זה החלק הטכני אמנותי, לוקחים את הסרט שצולם בשטח ועורכים אותו בתוך הבניין. יש לנו אמצעים לזה. למרות זאת מוציאים עבודה החוצה באלפי לירות.

בדקתי את שיעור הניצול של שולחנות עריכה, למשל בחדשות. שם המעברים הם קיצוניים ביותר. אנחנו מגיעים לניצול של 30% של שולחנות עריכה (שולחן עריכה הוא שולחן שעליו עורכים את הדרט). כששוכרים שולחן כזה בחוץ, זה עולה לנו 200 לירות ליום. ובכך מוציאים עבודות עריכה החוצה, כאשר בתוך בית הטלוויזיה שיעור הניצול הוא 30%.

ש. אלמוג:

מי עשה את החשבון הזה?

ד. הירשפלד:

אפשר לבדוק כמה שעות עבודה הקציבו לשולחנות עריכה. בדקו במשך ארבעה חודשים מה היה הניצול של השולחנות האלה למעשה. היום, אם יש לנו ארבעה שולחנות, אפשר לעבוד בבניין במשמרת שניה או בלילה, ולנצל אותם.

אלה דברים שקורים, ושנחנו מתריעים

עליהם כל הזמן.

כשאומרים שחסר כסף, יחד עם זה צריכה להיות תודעה של חסכון. המפיק צריך להרגיש שהוא צריך לחסוך כל הזמן בהפקה. לכל אדם בטלוויזיה צריכה להיות תודעה של חסכון. אין תודעה כזאת. החדרת התודעה הזאת צריכה לבוא מלמעלה. נניח שיש הקצבה של 34 אלף לירות לטרט. עוד לא נשמע אף פעם שאם המפיק יחסוך, הוא יוכל להפיק בסכום זה עוד תכנית. אם רוצים להגיע לחסכון, צריך להיות תמריץ לזה בתוך התחנה. לא מרגישים זאת.

היו"ר א. רימלט: האם בהפקת פנים נשמרים כל כללי החסכון והבדיקה וכו'?

ד. הירשפלד: כפי שאמרת אין לנו היזון חוזר. אם יש הפקת פנים, רק אחרי שהתכנית משודרת או כעבור זמן אפשר לדעת כמה הוציאו למעשה. זאת אומרת, אם היום מקציבים למישהו 40 אלף לירות בשביל סרט, אחרי חצי שנה יכול להתברר שלמעשה הוא הוציא 60 אלף לירות. אינני צמוד אליו כל הזמן מבחינת האינפורמציה כמה הוא מוציא.

ש. אלמוג: אתה רוצה יותר פיקוח ביורוקרטי?

ד. הירשפלד: זה לא פיקוח, זו אינפורמציה. זה לא קיים, ולכן יש אחר כך הפתעות שטרט דרמה עלה 74 אלף לירות. לגבי מפיק חוץ, כאשר המפיק מרגיש שהוא לא מרויח מספיק כסף, הוא יכול "לסדר" אותי, הוא יכול לחסוך בצילום, בימי צילום, בעריכה, הוא יכול לקחת צלם סוג ב', וכו'. למעשה לא קיים פיקוח על אנשים אלה כדי לוודא אם הם באמת צילמו כמה שצריך, אם עמדו בדרישות התסריט, אם שמרו על איכות העריכה, אם כל סעיף בהסכם מבוצע.

אנחנו קוראים את כל המאמרים ואת כל הביקורות בעתונות. אני מאמין שאם בתחנה היינו מייצרים יותר, אם כל המחלקות היו עובדות יותר, לקוטלר לא היה מה לכתוב. אם היו עושים יותר סרטים דוקומנטריים, יותר הפקות עם מכונת ה-או.בי. ויותר הפקות בסטודיו, כל זה לא היה קורה, אנשים היו עסוקים, ובאותו כסף, באותו תקציב.

אני רוצה להתייחס לשאלה בענין החבלות. אתמול ביררנו את הנושא הזה בעקבות מה שכתב קוטלר על החבלה שהיתה ברמת החייל. היום המהנדס הראשי שלמה גל הכחיש שהוא אמר שהיתה חבלה, וצריכים לקבל מכתב. לאחר בדיקה התברר שלוח החשמל שגרם לדבר הזה הותקן עם טעות טכנית בבית הטלוויזיה. הוציאו אותו לשטח, וברגע שהפעילו את זה קרתה התקלה. אף אחד לא עשה את זה בכוונה. זו עלילה. אי אפשר לכנות זאת אחרת. כי כאן משחקים בחיי אדם. ועד הסכנאים פנה לשלמה גל וביקש הכחשה, הוא הבטיח שיעשה זאת היום בכתב.

אני רוצה להתייחס לנושא הזה של מאמרי קוטלר. בתכנית האחרונה של "בומרנג" היה קטע קטן בו הופיעה אשה וסיפרה שביקשו ממנה "טיפ" בעד התקנת טלפון. אתמול הופיעו אצלנו דובר משרד הדואר והיועץ המשפטי וביקשו את שם האשה כדי שיוכלו לברר זאת ולפעול בקשר לטכנאי. עלינו מופיעה סידרת כתבות, בה מכנים את האנשים גנבים וחבלנים, ועוד לא ראיתי שום צעד להנהלה כדי להגיב על זה.

ש. אלמוג: זה לא נכון. הודעת ברבים, וזה פורסם בכל מקום, שאותן טענות שנכללו במאמרים ב"הארץ" על מעשים שגובלים בעבירות, אם משמעותיות ואם פליליות, נמסרו לחקירה. כשתיגמר החקירה, אם יהיה צורך יועמדו אנשים לדין. נפרסם את תוצאות החקירה. אני מקווה שיתברר שכל הטענות שהושמעו במאמרים אלה אין להן שחר. כלומר ההנהלה פועלת והיא פרסמה את דעתה ברבים פעמים רבות. יש ועדה בראשותו של המבקר הפנימי.

מ. לימור: לועד עובדי הטלוויזיה ההודעה הזאת לא הגיעה.

ד. הירשפלד: קבוצת עובדים שאליה התייחסו בכתבות אלה כתבה מכתב להנהלה. אנחנו דורשים שאם האנשים אצלנו אשמים, שיפמידו אותם לדין. אם לא, הרי זו תוצאת

דיבה, ויש לנקוט צעדים נגד מערכת "הארץ". לא ייתכן שיגידו דברים כאלה על אנשים, ושהדברים יישארו ללא תגובה. אני לא הרגשתי שיש ועדת בדיקה. חלק מהדברים נוגעים לאנשים במחלקתי.

מ. לימור:
אני שמח על דברי מר אלמוג. אבל תמוה שבתור יושב-ראש ועד העובדים אני שומע זאת כאן בפעם הראשונה. כאמור אלינו לא הגיעה הודעה כזאת, לא בעל-פה ולא בכתב.

כדי לסכם את התשובה על המצוקה הכספית זקימוץ בהוצאות אני רוצה להביא שתי דוגמאות קטנות שאינן מתבטאות בעשרות אלפים. אלא הן נוגעות לחיי היום-יום שלנו ויש להן גם השלכה על יחסי העבודה. במחלקת החדשות יש תקן מסויים, לפיו יש 6 עורכים אחראים, שעל פיהם מוכרו שלהם הם אמורים לעשות את התפקידים האחרים של המחלקה, עריכת "מבט" וכו'. מתוך ששת האנשים שמאיישים את התקן הזה, רק אחד עוסק בעריכת "מבט". אני מדבר על ניצול כוח אדם ביחס לכישורים. נכון שאחד מהם עוסק בריכוז המערכת בתל-אביב, לכן אינו יכול לערוך את "מבט". יש אדם שעוסק ברילפוז עניני הספורט, ולכן אינו פנוי לעריכת "מבט". מתוך ארבעת האחרים רק אחד עוסק בעריכת "מבט". לעומת זאת האנשים שנלקחים לערוך את "מבט" הם מהדגים שצריכים לעסוק יותר בעריכת כתבות. הם אינם עושים כתבות ל"מבט". אז לוקחים אנשים מהחוץ בחוזים מיוחדים או משלמים להם לפי כתבה. לא כולם בעלי כישורים עתונאיים או טלוויזיוניים. משלמים להם כסף טוב, בעוד שהכוחות הפנימיים לא נוצלו עד תום.

ש. אלמוג: מי הם הכוחות הפנימיים שלא נוצלו?

מ. לימור:
אם רוצים שאנקוב בשמות, בבקשה. יאיר אלוני נמצא בשטח, אבל אינו עורך את "מבט". הוא עושה דברים אחרים, הוא עורך פעם-פעמיים בשבוע חדשות חוץ, יומיים-שלושה נמצא בתל-אביב. כמי שעורך את "מבט" אינני יכול לתת תשובה מדוייקת מה הוא עושה, ביתר הימים. העובדה היא שאת תפקידו המוגדר במיכרז הוא אינו עושה. הוא שמע את זה ממני.

אשר למוטי קירשנבויים - זו בעיה ופרשה, אבל עובדה היא שלמעלה משנה הוא אינו עורך את "מבט". יכול להיות שמישהו אחר צריך לבוא במקומו. אבל האיש שתופס תקן אינו עורך את "מבט".

ד. קורן: מה זאת אומרת שקירשנבויים זאת פרשה?

מ. לימור:
אם אשאל על פרשת או בעיית קירשנבויים, אשיב. זה לא שייך לשאלה שנשאלתי. אני מציין שהוא אינו עורך את "מבט" מזה שנה ויותר, אבל הוא בתקן של כתב עורך אחראי, שזה התפקיד המוגדר לאנשים שעורכים את "מבט".

סוביה סער ודן שילון אינם יכולים להשתתף בעריכת "מבט". סער מרכז את המערכת בתל-אביב, ושילון את עניני הספורט.

זו תשובתי בקשר לניצול כוח אדם, חסכון, ואיך אפשר לשפר את הרמה.

ש. אלמוג:
הרושם שמתקבל פה הוא שאנשים אלה אינם עובדים. אלה חבריך לעבודה, ואתה חבר ועד. אתה עושה פה דבר לא חברי.

מ. לימור:
פירטתי את הדברים לפי בקשה שהיתה פה. ציינתי שהם אינם עובדים בתפקידם המוגדר. כתוצאה מכך אחרים צריכים למלא את תפקידם, וכן להעסיק בזה אנשים מבחוץ.

היו"ר א. רימלס:
אני מציע לא לנקוב בשמות של אנשים שאינם נמצאים אתנו כאן.

מ. לימור:
דוגמה שניה בוגעת למחלקת הצלמים;
מחלקה זו שוכרת באופן קבוע, מדי יום,
צוות אחד מבחוץ. וזה עולה די הרבה כסף. אני מוכן להעיד כאן שהצוות
הזה מנוצל לפני שמנוצלים הצוותים הפנימיים.

א. כץ:
חבר הכנסת כץ שאל האם נהיה מוכנים
למבנה חדש במקרה של ריאורגניזציה. דומני שהעובדים בהחלט יהיו
מוכנים למבנה חדש. עובדה היא שבאסיפה הכללית של העובדים לפני שבוע
נתקבל החלטה ברוב של 200 איש כמעט בגד 4 או 5, שהעובדים דורשים
לעייין מחדש במבנה של רשות השידור, להפריד בין הרדיו והטלוויזיה.
הכוונה היא שתידרו מהתקנים, והכל יתחיל
מהתחלה, כלומר שתהיה טבולה רזה.

מ. לימור:
אין החלטה בעניין זה. באותה אסיפה
כללית הועלתה הצעה, שלא הובאה כהצעת
החלטת, ואני יודע שיש לה מהלכים בבנין. אינני מוסמך לענות על כך
על דעת העובדים. דעתי האישית היא שיש עובדים רבים, ואני בתוכם,
שאם יוחלט על טבולה רזה יהיו מוכנים להעמיד את עצמם לנסיון מחדש,
לתקופה של חצי שנה, ולאחר מכן יחליט מי שיחליט אם האיש עמד בנסיון
או לא.

היו"ר א. רימלט:
יש שמועות על אבטלה סמויה בטלוויזיה.
אם יוחלט על טבולה רזה, ייתכן שיהיה
צורך לפטר מספר עובדים ולהתקשר אתם לפי הצורך, כלומר להוציא אותם
ממסגרת העובדים הקבועים. מה דעתך על כך?

מ. לימור:
לגבי מערכת החדשות הדבר בלתי אפשרי.
אפשר לומר שמקיימים היום מחדש את מערכת
החדשות. אבל היא אינה יכולה לפעול על בסיס של אנשים זמניים, מקריים,
שהיום עובדים ומחר לא.

היו"ר א. רימלט:
אבל השאלה היא בדרך כלל. יש גם ענפים
אחרים בטלוויזיה.

מ. לימור:
לא הייתי רואה את עצמי בקיא מספיק
כדי לענות על כך.

חבר הכנסת קורן שאל כיצד מחליט עובד
הטלוויזיה בכנסת לאסוף את מטלטליו וללכת הביתה. אספר בקצרה איך
אנחנו מחליטים "לכסות" את הכנסת. העיתוי של ישיבות הכנסת, להוציא
את יום ד', אינו מתחשב כל כך ב"מבט". מהדורת "מבט" משודרת ב-8.30
בערב. כדי שאוכל להספיק לפתח פילם ולערוך, אני חייב להיות בבנין
הטלוויזיה עם הפילם לכל המאוחר ב-5.15. כלומר יש לי שעה או שעה
ורבע לצלם ביום דיונים רגיל בכנסת. אם הנושא שאותו אנחנו מחליטים
בישיבת הבוקר לכסות הוא השלישי או הרביעי בסדר היום, אני נכנס
למיטת סדום כזאת שלפעמים אני עשוי להחליט מראש שאני מותר על כיסוי
פילמאי של הנושא הזה. לחדשות השעה 10.30 בלילה איננו מכינים כתבות
מצולמות, אלא ל"מבט". שעת הסגירה של "מבט" היא 8 בערב, כדי למנוע
תקלות. כלומר אני חייב לצאת מהכנסת ב-5.15-5. לפעמים אני נשאר עד
5.30. ואז זה אמצע הדיון או תחילתו, ואולי דוקא אז נואם מישהו שאמור
להביא את הדעה הרלבנטית החשובה ביותר. ב-5.30 אני חייב לאסוף את
הציוד וללכת.

נכון שאני יכול לקחת רק את הפילם
ולצאת, אבל כאן נכנס העניין של שעות עבודה של הצוות. גם הוא צריך
לסיים את העבודה בשעה כלשהי. לפעמים אפשר להטיל על הצוות להישאר
עד 8 בערב. בלילה השימורים ישבנו כאן עד הבוקר.

לגבי בחירת הנושאים שאנחנו מחליטים
"לכסות" - בימי ישיבות הכנסת יש לפנינו בבוקר רשימת הנושאים שיועלו
באותו יום, הצעות חוק, הצעות לסדר היום וכו', ואנחנו בוחרים מתוכם
נושא אחד או שניים שבהם אנו מחליטים לטפל, על בסיס השיקולים העתונאיים,
מקצועיים, ממלכתיים שעומדים לפנינו.

חבר הכנסת אליעד שאל בענין ההידברות
בין מועצת העובדים, ועד העובדים וההנהלה.

נ. אליעד:
השאלה שלי הייתה האם קדמו מגעים למה
שהוצאתם בהחלטות שלכם.

מ. לימור:
המגעים בינינו ובין ההנהלה מתקיימים
זה ארבע וחצי שנים. האמת היא שבתקופות
רגועות מבחינת יחסי העבודה יש מעט מאוד מגעים. זאת אומרת דברים שאפשר
להתדיין עליהם בקור רוח יותר ובצורה יותר עניינית, הם נדירים מבחינת
כוח העבודה. אנחנו לא עסקנים מקצועיים. אני משמש כיושב-ראש ועד
העובדים. תפקיד זה בטלוויזיה יכול למלא משרה שלמה. אבל תכלית קיומי
בטלוויזיה היא הכנת כתבות או עריכת חדשות, ואת רוב זמני אני מקדיש
לזה. ענפי ועד העובדים זה תפקיד נוסף וצדדי. לכן קשה מאוד בתקופות
רגועות יחסית לקיים הידברות על הנושאים האלה. בתקופות לא רגועות
לדאבוננו הדברים מגיעים לידי סכסוך. כך שהעניינים היסודיים לא מגיעים
אף פעם לידי ביטוי. הבדיקה היא יום-יומית. לי יש יום יום מגע
עם המנהלים שלי כעובד. ובסופו של דבר אלה אותם הדברים.

חבר הכנסת תמיר שאל האם נכונה השמועה
שאין שמחת יצירה בקרב העובדים בגלל תיסכולים, אכזבות ויחסים מעורערים
בין העובדים לבין עצמם, ומה הסיבות לכך. אין ספק שיחסים משפיעים
על שמחת יצירה. אני מוכרח לצטט פה את בנימין צביאלי, האחראי על
תכניות הדת, שקם באסיפת העובדים, התנגד להחלטות שנתקבלו ואמר: מה
אתם רוצים מההנהלה? לי מספיק שההנהלה לא תפריע לי לעשות את העבודה.

היו"ר א. רימלט:
זה בניגוד למה שאמר חברך, שצריכה
להיות יותר התענינות, יותר עמידה על
התקציב, יותר פיקוח.

מ. לימור:
זאת לא סתירה, זו השלמה. כי הוא
התייחס למצב הקיים, לא למצב שבו יש
יותר התענינות, פיקוח, הנחיה והגדרת מטרות. ובמצב הנוכחי, הוא אומר,
אל תדרשו הנהלה יותר יעילה, זה לא ישתנה ממילא. אם כך, נניח לה,
ונודה לה כל עוד מניחים לנו לעשות את העבודה.

שמחת יצירה היא ודאי פועל יוצא של
יחסי עבודה. במחלקת החדשות, ששם לא צריך שמחת יצירה כה גדולה, אלא
מקצועיות וטכניקה, שמחת היצירה נמצאת לאחרונה בשפל שלא זכור לי
כמוהו, וזאת כתוצאה מבעיית קירשנבוים.

נשאלנו בקשר לאשל, ארבעה ימי עבודה
בשבוע וכו'. כששומעים שאנשי החדשות בטלוויזיה עובדים ארבעה ימים
בשבוע, אומרים: זה באמת דבר יוצא מן הכלל, מי עוד עובד ארבעה ימים
בשבוע. ובכן הענין של ארבעה ימי עבודה בשבוע הוא תוצאה של משא ומתן
והסכם בין ההנהלה לבין אגודת העתונאים. בעתונות יש מיכסות עבודה.
למשל, כתב עורך חייב לעבוד 40 שעות בשבוע. ואם הוא עובד מ-8 בבוקר
עד 4 אחר הצהריים, הוא עובד חמשה ימים בשבוע. בטלוויזיה העובדות
הן שאנחנו מתכנסים ב-8 בבוקר לישיבת המערכת, ומסיימים את העבודה
אחרי שידור מהדורת "מבט", כלומר ב-8.30-9.00 בלילה (מדובר באלה
שקשורים ל"מבט"). יתרה מזאת: לפעמים צריך לצאת בלילה להכנת כתבה,
להמשיך למחרת היום בהכנתה ולהביא אותה ל"מבט". אז הסכמו שכיון
שב-24 שעות של יממה קשה מאד למדוד את שעות העבודה שלנו, קשה לתחם
אותן, כי ברוב המקרים עובדים יותר מעשר שעות ביום, 12 ו-14 שעות -
הסכמו שנעבוד ארבעה ימים בשבוע, כאשר בימים אלה כל אחד מוכן לעבודה
24 שעות ביממה.

לגבי הימים האחרים - כל אחד מאתנו
יכול להיות מוזמן לעבודה יום נוסף. הדבר הזה עומד בביקורת חיובית,
נוקשה וקפדנית ביותר. הממונה עלי, מנהל המחלקה או סגנו, חייב לעשות
זאת מראש. ההזמנה תקפה רק אם הוא מזמין אותי מראש ליום עבודה, אלא
אם זה בשבת, כשפתאום קורה משהו, והוא מטלפן אלי ואומר לי לצאת
לעבודה.

האישור שלו על הזמנה מראש עובר ליחידות כוח אדם, שם הוא מאושר ונצטט לבדיקה ומעקב בכל שבוע, כמעט יום יום.

אם השתמע מהשאלה שיש פה אולי פתח למעשים פיקטיביים - הרי בתחום זה הסגירות היא גמורה והביקורת מאד קפדנית.

ד. הירשפלד:
מיכה לימור הביא כדוגמה את העובדה שמחלקת הצלמים מעסיקה מרי יום צוות שכור. כיון שיש דרישות בבנין שחטרים צוותים, המחלקה הכלכלית החליטה שהיא שוכרת צוות קבוע, שיום יום יופיע לעבודה. צוות שכור כזה, בלי שעות נוספות, עולה לנו 600 לירות ליום. יש בצוות שלושה אנשים, והוא כולל גם ציוד, תאורה ורכב. אם הצוות עובד למעלה משמונה שעות ביום, הוא מקבל עבור שעות נוספות. לא תמיד אני זקוק לצוות הזה. אבל אני מוציא אותו לעבודה, מפני שאם כבר משלמים 600 לירות ליום - שיעבוד בכונן שבאותו זמן יכול לקרות שצוותים אחרים לא עובדים. אני התנגדתי לחוזה הזה. אני חושב שבמצב הנוכחי לא צריכים להצמיד צוותים למחלקות. אנחנו יכולים לקזז בין חדשות ותכניות בעברית ובערבית, להעביר צוות ממחלקה למחלקה. אבל המחלקה הכלכלית החליטה משיקולים שלה לעשות זאת. איננו משלמים בעד הרכב, ולא משנה אם הוא עושה נסיעה קצרה או ארוכה. כאמור התנגדתי להעסקת צוות שלם. לפעמים חסר רק חלק מהצוות, צלם, מקליט או חשמלאי.

אשר להידברות בין העובדים להנהלה - בשנה האחרונה נפגשו קבוצות עובדים עם מנהל הטלוויזיה. אינני מדבר על הוועד. אם קבוצת עובדים נפגשת עם מנהל הטלוויזיה ומדברים שלוש-ארבע שעות, וכעבור זמן לא קורה דבר, וקבוצה שניה עושה אותו דבר ואין תוצאות - מגיעים למסקנה שאין לכך טעם. היו לנו שיחות עם המנכ"ל על יחסי עבודה, למה רע, דיברנו ודיברנו, ושום דבר לא קרה. אז בנקודה מסויימת נשבר לעובדים, והם אומרים: בשביל מה אנחנו בכלל מדברים? וברגע שמפסיקים לדבר, יש לחץ של כל מיני אקטיביסטים.

יש לנו כל מיני הסכמים עם ההנהלה שלא ממלאים אותם. יש לנו הסכם תשע שביתות, חלקן מיני-שביתות. היה הכרח להשבית את התחנה, ובר הבהירה לי מה המצב בטלוויזיה. עליה עשר דקות לפני השידור.

היו"ר א. רימלט: האם אתה חושב שזה בסדר?

ד. הירשפלד:
לא. אבל מה שמחריד הוא שאם אני בא לאדם שאחראי לשידורים ואומר לו שבעוד עשר דקות יש שביתה, הוא סוגר את הכפתור בלי להתנגד, בלי להגיד מלה. זה מראה מה מצב העובדים, איזו מרידות שוררת בבנין. במקום בריא אינך יכול כך להשבית את העובדים. יש התנגדות מצדם.

ברגע שמאיימים בשביתה, הפרטנר שלנו צריך ללכת עד הסוף. אם יודעים שאחרי יומיים של שביתה נקבל את מה שאנחנו דורשים, למה צריך להגיע לשביתה? אפשר למנוע את זה מהתחלה. אבל ברגע שכל דבר נסחב ונסחב, אין ברירה, הכלי היחיד שיכולים להשתמש בו הוא נשק השביתה.

אעבור לנושא של אבטלה סמויה, אי-סדרים אדמיניסטרטיביים וארבעה ימי עבודה. קיימת אצלנו אבטלה, סמויה או לא. חלק מהאנשים אצלנו מובטלים. בחלק מתחנות הטלוויזיה בעולם יש אבטלה. כי אם למשל מפיק גומר היום להכין תכנית או סרט דוקומנטרי, עובר זמן עד שהוא מתחיל לעבוד על סרט חדש. אצלנו זה הרבה יותר ארוך. יש לנו תכניות שאנחנו מזמינים אצל במאים מהחוץ, כמו "עלם ועל מה", תכניות למשפחה, וזאת בשעה שיש אצלנו במאים עושים דבר. אני בא אל ההנהלה בטענה ואומר: אם אני דורש מהצלמים לעשות כל דבר, החל בחדשות וכלה בסרט דוקומנטרי ודרמה, אותה דרישה צריכה להיות מופנית אל כל האנשים. אם מישהו גומר להפיק תכנית דרמה, הוא יכול לעשות תכנית אחרת, כמו "עלם ועל מה". אבל המצב הוא שבין סרט דוקומנטרי אחד לשני הוא לא עושה שום דבר. יש אנשים שלא רואים אותם בכלל בבנין.

אילו היה לנו באמת תכנון לטווח ארוך, אילו ידענו מה מתכוונים לעשות בעוד שנה או שנתיים, חלק מהאנשים יכול היה לעסוק בזה כבר עכשיו. נניח שמכינים סידרה לשנה הבאה. ברגע שמתחילה שנת תקציב, אפשר לצלם 5-6 סרטים. לאחר שכל עבודת המחקר כבר נעשתה, מה שצריך לעשות זה צילום ועריכה.

את הצעת התכנון לשנה הבאה שמתחילה ב-1 באפריל קיבלנו רק עכשיו, בסוף פברואר.

לגבי ארבעה ימי עבודה - הרעיון הזה עלה במחלקה שלנו. יש בידי הסכם עבודה בין אגודת העתונאים ורשות השידור. צריך להבין גם מה היה הרקע. ההסכם הזה נעשה כאשר עתונאים לא קיבלו שעות נוספות. וזה היה עד לפני שנתיים. הבעיה התעוררה כאשר אנשים עבדו 60 ו-90 שעות בשבוע. אז הגענו לרעיון הזה של ארבעה ימי עבודה בשבוע. היתרון אצלנו הוא שהיום אני יכול להעסיק אנשים בימים רציים. אדם מקבל בשביל יום נוסף תשע ורבע שעות, גם אם הוא עובד 15 שעות. אם הוא עובד פחות, הוא מקבל פחות.

במחלקה שלנו יש טכנאים וצלמים שהם בדירוג עתונאים. אז הסך הכל הכללי הוא שהטכנאים עובדים ששה ימים בשבוע. אבל בהשוואה למי שעובד ארבעה ימים, הם מקבלים יותר שעות נוספות מאשר מקבל העתונאים.

מ. לימור:
חבר הכנסת ידיד שאל איך קובעים איזה נושא לסקר מדיוני הכנסת. כפי שאמרת בישיבת הבוקר מובאים כל הנושאים שיועלו באותו יום בכנסת, ועל סמך שיקולים עתונאיים ממלכתיים אנחנו קובעים זאת. בדרך כלל קשה לנו לכסות יותר מנושא אחד. גם נושא אחד אנחנו מתקשים מאד לכסות בגלל קוצר הזמן. דיון על כל נושא שהוא נמשך לא פחות משעתיים. בפרופורציות של "מבט", כתבה רגילה על כל נושא מרכזי של אותו יום חייבת להימשך בין דקה וחצי לשתיים. לגבי הכנסת, בגלל חשיבותה, אנחנו אומרים מראש שדיווח על נושאים שוטפים יהיה עד שתיים וחצי דקות. זה הרבה מאד בתוך מסגרת של 20 דקות, שבה צריך לדווח על כל מה שהתרחש באותו יום בארץ ובעולם. ובכן אני חייב לתמצת דיון שנמשך לפעמים שעתיים ולפעמים יותר, בשתיים וחצי דקות. זה קושי שלא קיים בשום מדיום אחר. לתמצת בשתיים וחצי דקות דיון שבו השתתפו 10 או 12 נואמים, לרבות תשובת השר, זה קושי עצום. חיפשנו כמה וכמה דרכים. אני מודה שעד היום אינני יודע אם מצאנו את הדרך הטובה והנכונה ביותר.

לטלוויזיה הבריטית אסור לצלם באולם הפרלמנט. היא פותרת את הבעיה בצורה נוחה מאד. בכל פעם שיש דיון בפרלמנט, מופיע הכתב הפרלמנטרי במשך דקה באולם, ברקע רואים את הפרלמנט, ובדקה אחת מתמצת בצורה מקצועית ומוסר מה היה בדיון.

היו"ר א. רימלט:
האם באנגליה לא מראיינים חברי פרלמנט בפרוזדורים?

מ. לימור:
כן. מדברים אתם כשיש איזה נושא שעליו עורכים כתבה. אבל אני מדבר על דיווח על הדיון עצמו.

א. רזיאל-נאור:
מדוע בכל זאת אי אפשר להשלים את הכתבה בחדשות השעה 10 בלילה?

מ. לימור:
המדיניות של החדשות היא שהמהדורה הקצרה המסכמת היא מהדורה של כותרות. נותנים בה מספר ידיעות מעודכנות על דברים שהתרחשו בין 8.30 ו-10.30, בלי שימוש בפילם. אנחנו לא ערוכים לזה. הוחלט לשים את כל הדגש בכתבות מצולמות ב"מבט".

אחד הרעיונות שצוות החשיבה של מחלקת החדשות העלה לקראת תכנון אפריל, הוא שכשתאושר הרחבת "מבט" למחצית השעה - לתת פעם בשבוע מוסף של 10 דקות על הכנסת. זה יתן לנו הזדמנות לבחור בכל שבוע נושא מסויים, ולסקר אותו ולדווח עליו בצורה הרבה יותר שלמה משאפשר לעשות בשתיים וחצי דקות.

נשאלנו מדוע הצענו ועדת בדיקה ולא פנינו לוועד המנהל. בישיבה הקודמת סיפרתי על השיחות שהיו לנו עם הוועד המנהל, ועל כך שפגישות אלה נפסקו שלא ביוזמתנו. לכן לא ראינו דרך אחרת אלא לפנות בצורה פומבית ולבקש הקמת ועדת בדיקה.

חברת הכנסת גרוסמן שאלה האם יש גם ביקורת עצמית, ומה התקשורת בין הביקורת העצמית הזאת לבין ההנהלה. נכון שכל ההחלטות שקיבלנו מכוונות להנהלה. רוב המשתתפים האמינו, והם ביטאו זאת בהצבעה, שהאחריות במקרה זה נופלת בעיקרה על ההנהלה. אמרו שאפילו אם צלם או כתב מאחרים לעבודה, או אם צלם מסרב לצאת לעבודה עם כתב מסויים, לא הצלם אשם ולא הכתב אשם. הם אשמים קונקרטיים באותו מקרה, אבל הם אינם אשמים באוירה הכללית.

היו"ר א. רימלט: האם זו היתה דעת העובדים?

מ. לימור: כן. זאת אומרת זכרון שיש עבירות וצורת עבודה שמקורה בעובדים, שאינן מאפשרות עבודה יעילה בטלוויזיה. אבל אם צלם יכול לסרב היום לצאת לעבודה לכיסוי כתבה, מטעמים לא נכונים, האוירה בטלוויזיה היא שגרמה לכך.

היו"ר א. רימלט: כאזרח המדינה אני אומר שקשה לקבל את זה, זו האשמה חד-צדדית.

מ. לימור: האם יש ביקורת עצמית? כל הביקורת הנאמרת ונכתבת בעתונות היא כאין וכאפס לעומת הביקורת העצמית שישנה. אם היה מזדמן אדם מהחוץ כשאנחנו מבקרים תכנית שלנו, היה נדהם מעצמת הביקורת העצמית שישנה.

באיזה פורומים נמתחת הביקורת? לפחות במחלקת החדשות זה נעשה בפורום של מחלקת החדשות. בישיבת המחלקה שלנו אנחנו מבקרים את עצמנו ואת עבודתנו. הסיבה היא גם פשוטה: אנחנו גם יודעים מה הן הסיבות המקצועיות הספציפיות בכל מקרה מסויים, שבגללן נכשל נושא זה או אחר. הביקורת העצמית היא עצומה.

האם יש תקשורת בין הדיונים האלה לבין ההנהלה? אני חושב שאין, באותה מידה שאין תקשורת בין הביקורת בהנהלה על דברים שקורים אצלנו, ובינינו, אלא באמצעות העתונות. הדבר הזה פחות נכון לגבי החדשות, יותר נכון לגבי כלל התכניות.

חבר הכנסת לויין שאל מדוע היכינו עם התקפותינו עד כה, עד לפרסומים בעתונות. אני מניח שהוא מתכוון לטידרת הכתבות של קוטלר ב"הארץ". כאן אין לי אלא לחזור ולהפנות את כל הנוכחים להחלטה של אסיפת כלל עתונאי ירושלים, לא רק העובדים בטלוויזיה, מנובמבר 1971. כאשר עובדי הטלוויזיה הביאו את בעיותיהם לפני האיגוד המקצועי, כל עובדי העתונות בירושלים, במסגרת אגודת העתונאים, דנו בנושא ולבסוף קיבלו החלטה של האסיפה הכללית של כל עתונאי ירושלים, להקים ועדה שתבדוק את כל עניני הטלוויזיה, ולא על-ידי מומחה זר, אלא שמישהו שיש לו גישה אובייקטיבית והוא גם קרוב למקצוע יבדוק מה קורה בטלוויזיה.

ד. קורן: ומומחה זר שקרוב למקצוע, אין לו גישה אובייקטיבית?

מ. לימור: בענין זה לא נתקבלה החלטה, אבל דעתי האישית - וזאת גם דעה שנשמעת על-ידי העובדים - היא שספק אם מומחה זר יכול לבדוק את הנעשה בטלוויזיה בתקופה קצרה. הטלוויזיה הזאת הוקמה על-ידי מומחים זרים. אבל אני מסופק אם הם יכולים בתקופה קצרה לבדוק את אורח החיים, את האוירה הישראלית, את כל הדברים שנובעים מהאופי הישראלי שלנו. היה לי פעם ויכוח נוקב עם אחד העובדים שלנו. הוא טען שיש או טלוויזיה טובה או טלוויזיה רעה; טלוויזיה בינונית, פושרת, אפורה, לא יכולה להיות, כי היא נגרפת מיד להיות רעה, כי זה דבר שאין בו פשרות. אמרתי לו שלדעתי יש אפשרות שלישית, טלוויזיה ישראלית. התכוונתי לכל אותם דברים שמומחה זר אינו יכול להבין אותם. בטלוויזיה בדרך כלל יש הרבה ספונטניות. כל תחנת

טלוויזיה מבורכת בספונטניות, אבל הספונטניות הישראלית האופיינית, שיכולה לעשות גדולות בטלוויזיה, לדעתי אינה קיימת. אם זה ישנו, ואם מפעילים את זה כמו שצריך, זה יכול להאפיל על רמה מקצועית. זאת אומרת גם אם הרמה המקצועית אינה גבוהה, ספונטניות יכולה לשמש חלק מהתחליף.

היו"ר א. רימל: אתה גורס אם כן ספונטניות במקום שיב?

מ. לימור: לא. אני חושב למשל שתופעה שנשארה עד היום כאור גדול בתולדות הרדיו היא התכנית "היום הזה", שהיתה בה הרבה מאד ספונטניות יצירתית.

נשאלנו האם ניסינו להשמיע את עצומותינו לפני מליאת רשות השידור. אין לנו גישה אל מליאת רשות השידור, לכן לא ניסינו. בהיררכיה שלנו, אחרי מנהל היחידה, מנהל הטלוויזיה והמנכ"ל, ישנו הועד המנהל. בהיררכיה זו לא הצלחנו למצות את האפשרות להעביר את עצומותינו. המליאה עומדת מעל לועד המנהל. אם היוזמה לא תבוא ממליאת רשות השידור, אני מסופק אם אי-פעם נגיע לשם. איננו רשאים אפילו לשבת ולהאזין לדיוני המליאה, כעובדים. אני עצמי נתבקשתי פעם לעזוב דיון של מליאת הרשות כאשר באתי להקשיב מתוך ענין.

חברת הכנסת הרמן שאלה האם אנו חושבים שלעובדים יש הכשרה מספקת והאם אנו רואים חשיבות בהשתלמות תוך כדי עבודה. לעניות דעתי, לעובדים בטלוויזיה יש הכשרה מקצועית ברמה שלא תבייש אף תחנת טלוויזיה. אני מדבר על העובדים התקנייים הותיקים של התחנה, שלמדו את המקצוע פחות או יותר בתוך התחנה. לפני כמה ימים שמעתי מומחה זר, שעוסק פה בעבודת תכנון שהוטלה עליו על-ידי רשות השידור, שאמר: כושר אינדיבידואלי ברמה בינלאומית; בלגן קולקטיבי גדול. את ההגדרה על הכושר המקצועי אני מוכן לאמץ.

האם יש הכשרה מספקת והאם דוקא עתונאי הוא האיש המתאים להיכנס למדיום הזה. זו שאלה יסודית מאד, יש לנו עליה דיונים וויכוחים עם ההנהלה. דוקא כאן אנחנו מגיעים לדו-שיח והבנה. טלוויזיה זו שפה, שפת התמונה. ככל שפה אחרת, היא מורכבת ממשפטים, מהרכיבים של משפטים, מניבים. אפשר לומר בתמונה מלים ומשפטים. אינני מדבר על הטכסט ברקע. ואת השפה הזאת צריך ללמוד, ולא חשוב אם אתה עובד ברדיו או בעתון. זה הדבר הראשון שאדם שצריך לעבוד בטלוויזיה חייב ללמוד. אחר כך דרושים כישורים נוספים לעבודת חדשות, שבהם מחובן עתונאי טוב, גם אם אינו עובד בטלוויזיה. אם לא הצלחנו לקרוא את מה שרצו לומר לנו, הרי שהאדם שדיבר בשפת התמונה לא דיבר בבהירות.

בדרך כלל כל אדם מסוגל ללמוד את זה. יש יתרון גדול אם מוצאים אדם שהוא עתונאי או עובד רדיו, וגם מסוגל לדבר בשפת התמונות.

נשאלנו האם אפשר להמשיך בעבודה זו תקופה ארוכה מבלי להפסיק ולהינפש. נכון שהשחיקה בעבודת הטלוויזיה היא גדולה, אך לא עד כדי כך שבתקופה שעברנו כבר היינו צריכים להישחק. רבים מאתנו נשחקו. אני תולה זאת במפורש ביחסים ובצורת העבודה בטלוויזיה, שהיא לא נכונה לדעתי. אבל נכון שגם אם צורת העבודה מושלמת, גם אם היחסים מושלמים והכל טוב ויפה - יש שחיקה גדולה בטלוויזיה. יש לזה גם פתרונות. ב-בי.בי.סי. עורך אחראי בחדשות אינו מחזיק מעמד יותר מפרק זמן מוגבל, ארבע-חמש שנים, לפעמים פחות ולפעמים יותר. אבל יודעים מראש שאי אפשר למלא את התפקיד הזה פרק זמן ארוך יותר. הטלוויזיה עצמה מציעה פתרון. איש חדשות שבשחק יכול לעבור בצורה מסודרת ונכונה ליחידה אחרת בטלוויזיה, לעשות סרט דוקומנטרי, שזה דבר שאינו קשור לאירועי היום ומחר, ואפשר לעשותו בצורה הרבה יותר נוחה. מבחינת האדם זה נופש, מנוחה, אם כי הוא ממשיך לעבוד עבודה יוצרת. זה נכון לא רק לגבי טלוויזיה, גם לגבי מקצועות עתונאיים אחרים ולגבי מקצועות אחרים בדרך כלל, שחייבת להיות השתלמות, שהיא בבחינת נופש. זה צריך להיות פעם בארבע-חמש שנים. בטלוויזיה אצלנו אין תכנון כזה.

בשאלנו בקשר לחופש היצירה, האם אנחנו מרגישים שיש חופש יצירה. המושג חופש יצירה הוא מאד מורכב. אני חושב שגם בחדשות, ועד כמה שידוע לי גם במחלקות אחרות, יש חופש יצירה. בחדשות אני בטוח שהוא ישנו, אם כי שם זו פחות יצירה ויותר עבודת חדשות.

אינני מכיר איש שמתנגד למדיניות מכוונת בטלוויזיה. אם אנשים לא יסכימו למדיניות מסוימת, הם יעזבו את הטלוויזיה. היום איש לא יעזוב את הטלוויזיה על רקע כזה, כי אין הגדרת מדיניות מדויקת מלמעלה.

אשר להשתתפות בקביעת הקווים הכלליים - ודאי שזה טוב אם זה נעשה בשיתוף עם העובדים. אז גם היצירה מושפעת מהשיתוף בהכנת הכללים האלה.

בשאלה שאלה האם ניתן להיפטר מדעות קדומות שאתן באים לעבודה בטלוויזיה ולגשת לעבודה עם האובייקטיביות הדרושה. זו שאלה פילוסופית שאינני יכול לענות עליה.

בשאלנו מדוע הדברים מוצגים כך כאילו הכל שחור. זה לא כך. העימותים הם חריפים. אם תשאלו כל עובד ועובד, הוא לא יאמר שבהנהלה הכל שחור, אף אחד אינו חושב כך. כשעימות מחרף, אז חושבים: אני צודק ואתה לא צודק, אני לבן ואתה שחור. אבל בראיה יותר כוללת ודאי שזה לא כך. כל אחד מאתנו מכיר בזה שכל ממלא תפקיד הוא אדם שיש לו צדדים טובים ולא טובים.

חבר הכנסת תמיר שאל כיצד קובעים מי מופיע בשידורים על נושאים פוליטיים. הקביעה נעשית היום אך ורק על פי הנושא שאותו מתכוונים לכסות בחדשות. למשל, אם היתה איזו התבטאות מצרית חשובה ובעלת משמעות רבה, ועורך החדשות או עורך היומן, או מנהל היחידה או הדרג הקובע מחליט שמבחינה חדשנית יש חשיבות לתגובה ישראלית, הרי פונים לאישינות שתגובתה תהיה בעלת המשמעות הרבה ביותר כנגד ההתבטאות המצרית. כשאני אמור להכין כתבה על דיון בכנסת על חלוקת עודפי קולות ולראיין אנשים פוליטיים, אני מזכיר לקחת אדם שיציג את הדעה בעד ואחר שיציג את הדעה נגד. כמובן שיתווסף לזה הרצון שלי לקחת את מי שיוכל לבטא את זה בצורה המעניינת ביותר. כי אעשה עניין לנושא ולעניין אם אביא מישהו שלמיטב הכרתי לא יבטא את הנושא בצורה המעניינת ביותר, המתומצת ביותר. מדברים הרבה על עריכה וחיתוך. חשוב לי שכל מרואיין יעמוד לפני המצלמה ויתמצת את הדברים. אחרת אני גאלץ לחתוך, ולמרואיין נדמה שלא כך צריך היה לעשות זאת.

י. תמיר: אני מכין שהנושא שאתם בוחרים הוא אקטואלי, בתחום הפוליטי, הבטחוני, הכלכלי, והמוזמן הוא איש שמייצג את מדיניות הממשלה.

מ. לימור: אם הנושא הוא אקטואלי, אם מדובר למשל על התבטאות בעלת משמעות של נשיא מצרים, אני אבחר במי שהתבטאותו בתגובה תהיה בעלת אותה משמעות. גם ההגיון מחייב את זה.

ד. הירשפלד: הובאה כאן דוגמה של צלם שמסרב לצאת לעבודה עם כתב כלשהו. זה מתקשר לשאלה בקשר להדרכה והכשרה. ברשות השידור יש תקציב של כחצי מיליון לירות להדרכת והכשרת עובדים. מתוך זה הוקצב לטלוויזיה סכום של 56 אלף לירות, כלומר כ-10%. כמובן שצריך לעשות קורסים למגישים, לכתבים. אבל למעשה אין אצלנו הכשרה והדרכה. במחלקת החדשות בערבית הוצע ככתב אדם שאין לו כל ניסיון, הוא איננו עתונאי ולא קיבל הכשרה. אדם זה צריך לצאת לשטח לכסות נושא מסויים, ואין לו מושג כיצד עושים זאת. קרו מקרים שזה התפוצץ בשטח, ואנשים חזרו לבנין בלי שעשו את המוטל עליהם. זה הגיע למצב כזה שהיום צלם מסרב לצאת לעבודה עם כתב כזה, כי הוא אינו יודע מה לעשות, לא למד אף פעם טלוויזיה. וזה גורם לאינצידנטים בשטח בין הצלם והכתב. לכן נתקלים בסירובים. בכון שמבחינת משמעת זה סירוב, אבל אם אנשים היו מגיעים לטלוויזיה עם הכשרה מתאימה, זה לא היה קורה.

היו"ר א. רימלט: זה מוריד קצת מהאמירה של מר לימור על הכושר האינטלקטואלי של העובדים.

מ. לימור:

זה משלים את מה שאמרתי על העובדים
האחראים.

ד. הירשפלד:

אם בא עתונאי טוב, אין לנו בעיות, כי
בדרך כלל האיש יודע מה הוא רוצה, הוא
מכיר את הנושא. יש לנו נסיון עם כתבים שבאו מעתוננים, הכתבות שלהם
הן הטובות ביותר, כי יש שיתוף פעולה מלא בין הצלם והכתב שיודע בדיוק
מה הוא רוצה לכסות. אבל כשמוציאים לשדה אנשים ללא הכשרה, קורות כל
הבעיות האלה. בתחנה רגילה אדם איבבו יוצא עם צוות אלא אם עבר הכשרה
מסויימת. הוא לא ניגש לשולחן עריכה.

בתחנות שלוויות בארצות אחרות כל אחד
עובר הכשרה מוקדמת של שלושה חודשים, ואין זה משנה מה הוא עושה אחר כך.
הוא עובר הכשרה כללית כדי לדעת מה זה שלוויות. אם אצלנו בנותנים
עבודה לבמאי שאין לו הכשרה, אין לנו כלים של ההנהלה כדי לבדוק מה הוא
עושה וכיצד.

יושב-ראש הועדה שאל האם העובדה
שמשתמשים פחות במכונת שידור ויותר בפילם נובעת מטעמי נוחיות או מסיבות
אחרות. הסברתי בישיבה הקודמת שאצלנו לא מוציאים מספיק את מכונת
ה-או.בי. לנו יש על כך טענות. ראיתם ודאי את המופע שהיה בהיכל
התרבות, של אמנים מרוסיה. זו תכנית שהיתה צריכה להיעשות על-ידי
ה-או.בי. לדעתנו איכות הקול לא היתה טובה. אפשר היה לעשות את זה
יותר טוב ויותר בזול עם מכונת ה-או.בי. שלנו.

צריך גם להכיר את הציוד ולדעת מתי
להשתמש בו. רכשו אצלנו את מכונת השידור הקטנה שצריכה לענות על
מהירות ושידור חי מהשטח. יש לזה יתרונות ומגבלות. אי אפשר לשחק עם
זה כשזה נוח, כשחסר צוות. זה עשוי רק בשביל שידור חי.

באמריקה הגיעו היום לשכלולים כאלה
שעושים טרטים ארוכים במכונת או.בי., ומעבירים את זה אחר כך לטרט 35
מ"מ. הבעיה היא רק השיקול הנכון מה יותר טוב, ולא שיקול שחסר צוות
או טכנאי.

י. תמיר:

אני רוצה לבקש את מר אלמוג לאשר או
להכחיש את הידיעה שהופיעה אתמול
בעתונות בשמו. הוא אמר בפומבי בפני עתונאים שבביקורת הנמתחת על
רשות השידור אשמים הפוליטיקאים. ב"ג'רוסלם פוסט" הדבר קיבל כותרת
ראשית. אם הדבר נכון - אני מציג את הבעיה; אם הידיעה אינה נכונה -
השאלה אינה שאלה.

היו"ר א. רימלט:

אני מודה לכם. נשמע עכשיו את דברי
מר תדמור, מנהל הטלוויזיה, שביקש
להעיר כמה הערות.

י. תדמור:

אפתח בזה שמבחינה נפשית נוצרה כאן
סיטואציה לא נוחה, שבמקום שתינתן לי
הזדמנות ראשונה לשתף פעם את חברי הועדה בבעיות תכנון וניהול של
הטלוויזיה, יוצא שההזדמנות היחידה הניתנת לי לכך היא בסיטואציה שבעצם
אני צריך להגן.

היו"ר א. רימלט:

אנחנו הזמנו את הנהלת רשות השידור.
איש לא הכתיב את מי להזמין לישיבות
הראשונות ואת מי לא. שנית, תהיינה לנו עוד ישיבות בנושא זה, ואז
תוכל להשמיע את דעתך.

י. תדמור:

אשתדל להציג כמה דברים באורח אובייקטיבי,
כפי שאני רואה אותם. אפתח בהקדמה
כללית שבזקקתי לה בפעם קודמת, אבל היא חשובה לכמה מהנקודות שהועלו
כאן, ובוודאי היא רלבנטית לשאלה הבסיסית של ניהול מוסד כמו טלוויזיה.

אני חושב שמי שבוחן ארגון כמו
טלוויזיה במונחים השאולים מארגונים ביורוקרטיים או תעשייתיים וכיו"ב,

עושה טעות. אינני רוצה להרחיב את הדיבור על התיאוריה של ארגון כמו הטלוויזיה. חברי הועדה ודאי עסקו בזה. זכור לי שראיתי כאן באחת הישיבות את ד"ר גורביץ ואחרים.

אבל אני רוצה לומר שאנחנו עוסקים במה שקרוי מינהל יוצר, שיש לו איפיונים משלו. לבחון תפוקה של טלוויזיה, יעילות בטלוויזיה, מבנה של טלוויזיה, בטרמינים הלקוחים מעולם ביורוקרטי, כמו משרד ממשלתי או מפעל תעשייתי זה או אחר, לדעתי זה משגה. כך גם שימוש במונחים כמו סמכות בטלוויזיה, בעיות שונות בתחום הניהול, בעיות של היררכיה ופירמידה וכיו"ב, ביחס למינהל כמו טלוויזיה - בטעות יסודו.

אנו עוסקים במינהל יוצר שהוא מסובך מאד ומורכב מאד. התפוקה שלו היא יצירה. מבחינה זו מינהל הטלוויזיה מקביל למינהלים יוצרים כמו תזמורת או מכון מחקר. אחד הדברים המיוחדים לכך, ומזה אפשר להקיש על כמה דברים בתחום הסמכות בטלוויזיה, הוא שהדרגים בו הם מועטים, ולמעשה הוא מורכב בראש וראשונה ממנהלים. אמנם אנשים רבים בטלוויזיה אינם מכונים בתואר זה של מנהלים, אבל אם אני לוקח את הדרג של הכתב, העורך, הצלם, הגרפיקאי, עורך הפילים ומקצועות נוספים - למעשה מידת האוטונומיה שלהם, מידת האוטרכיה שלהם מקבילה, ולעיתים עולה, על מה שקיים במבנים תעשייתיים או ביורוקרטיים אצל דרג בכיר למדי. מספר האנשים בטלוויזיה שיש להם בפרינציפ אוטונומיה רחבה מראש, הוא גדול מאד. אני חושב שהדבר הזה בהחלט תואם איזה שהוא הגיון שעומד מאחורי המבנה הזה. כאמור, לכתב, לעורך, לצלם וכן הלאה, מראש, מתוך זווית ראייה של ההנהלה ולא מתוך חולשת ההנהלה, יש מידה רבה של אוטונומיה.

א. רזיאל-נאור: האם זה תורם או מזיק?

י. תדמור: אני חושב שזה תורם. זה עונה על מה שאנחנו קוראים החופש העתונאי. וכאן אני מצטרף לכמה דברים שאמר מיכה לימור.

כשיצאנו מהישיבה הקודמת ראה אותנו חבר הכנסת קורן ותמה על כך שאנחנו יוצאים בחברותא. אני חושב שיש אופנה של חידוד הצהרתי של יחסים, בעיקר בסיטואציות כמו אלה. אינני חושב שהמצב בטלוויזיה, אפילו בתחום של יחסי עבודה, הוא כה גרוע וכה חמור, ושהפער בין ההנהלה והעובדים הוא כה גדול ועמוק כפי שמנסים לשרטט את זה בעתונות או במקום שבו על פי עצם ההגדרה הדברים באים לידי עימות, כמו בישיבה זו.

במינהל כמו טלוויזיה יש מחיר לפודל הזה. במקום שבו מראש צריך לטפח נורמות ופושגים של יצירה, של חופש, של מקוריות וכיו"ב, שייב הסמכות או מהות הסמכות משתנים קצת. במינהל כזה לא ניתן לדבר על ציבור סמכותי במובן של הוראות ופקודות, במובן הצרוף של המלה. אני יודע מה זה הוראות ופקודות חד-משמעיות. בטלוויזיה סמכות במובן הזה אינה תופסת.

דבר נוסף בוגע לאבטלה הסמויה, לתקלות וכיו"ב. הפקה טלוויזיונית היא דבר מאד מורכב ומסובך, ולמעשה אפשר לומר שהאלמנטים הטכניים, הלוגיסטיים, ההנדסיים וכיו"ב בהפקה טלוויזיונית הם חשובים מאד ושולטים. היצירה בטלוויזיה אינה יצירה של הפרט היושב ומצויר או מלחין. היצירה בטלוויזיה היא עניין מורכב מאד, שבו המפיק עובר דרך ארוכה שבה הוא צריך להתחכך עם הרבה מאד גורמים שתורמים ליצירה, שבה הוא צריך להתפשר עם הרבה מאד נקודות צומת וכדומה. בסופו של דבר היצירה הטלוויזיונית היא פונקציה של צוות גדול ומורכב מאד. אין לזה אח ורע בשום דבר שמקביל לטלוויזיה, כמו רדיו או עתונות. בדרך הארוכה הזאת המפיק צריך להידבר עם מי שאחראי על שירותי האמנות, התאורה, העריכה וכיו"ב ולהתפשר אתם על דברים שונים. לכן לא ייפלא שבדרך זו יש גם תקלות. מכל מקום, היחסים בעניין זה אינם היררכיים.

נקודה נוספת, הנוגעת באופן ישיר לעניין האבטלה הסמויה, היא שהיות והפקה טלוויזיונית היא מורכבת ומסובכת, ונשענת על הרבה אלמנטים, יש הרבה מצבים שקשה לתכנן אותם

מראש, שהם בלתי סימטריים. פירוש הדבר שבאמת יש מצבים שמפיק גמר לתכנון, אלא שאיננו מצליחים בתקופה מוגבלת ומסויימת לזמן לו לצורך ההפקה את כל האלמנטים הדרושים לו. יש מצבים שבהם מפיק מחכה לצוות צילום; יש מקרים שצוות צילום מחכה לבמאי; יש מקרים שהכל עומד כי חסרה איזו חוליה שולית ומשנית כמו נהג, והוא באמת חסר.

היו"ר א. רימלט: אבל על החוסר הזה אפשר להתגבר בצורה אדמיניסטרטיבית.

י. תדמור: בסיטואציה של תכנון משתנה ודינמי קורה שיום אחד צריכים 16 צוותים ולמחרת רק ארבעה. הדרך האדמיניסטרטיבית היחידה היא לקבוע איזה תקנים שנשענים על מוצעים ונסיון מצטבר. מכאן ואילך האדמיניסטרציה נשענת על תמרון, ויסות, שכירה מבחוץ. מצבים אסימטריים בתחום של אמצעים, עד כמה שהתכנון יכול להיות מסודר, הם מצבים אופייניים לסלויזיה. ונכון שבאורח זמני קורה שהיום אלמנט זה ומחר אחר מובטלים מעבודה. כי גיוס וריכוז כל האלמנטים לעבודה זה ענין מסובך ומורכב.

לענין האבטלה צריך להוסיף גורם נוסף. אחד המחירים שמשלמים בארגון כמו סלויזיה כדי לקיים יצירתיות, חופש, מקצועיות וכיו"ב, הוא זה שאנחנו עושים את מירב המאמצים כדי להתאים הפקות מסויימות לאנשים שירצו בהן, שתהיה להם מוטיבציה לעסוק בהן.

בהקשר זה אני רוצה לומר שתמיד קיים איזה מתח בין תבנית אידיאלית שאנחנו מתכננים מראש, כלומר לוח המישדרים השבתי, שבנוי לפי כללים ברורים, שהוא איזו סינתזה של המשאלות והרצונות השונים של חברי הועד המנהל ואחרים, לבין האנשים המסויימים שבבית שצריכים להטיל עליהם עבודות מתוך לוח המישדרים הזה. ככל שאני מעודד יותר רוח של יצירה ומקוריות ויוזמה, כך המתח בין התבנית האידיאלית לבין מה שאפשר להטיל על האנשים בתוך הבית הוא חזק יותר.

מלבד זאת, יש פעמים, בעיקר אחרי איזה קליימקס כזה שמפיק גמר פרודוקציה של שנה, שבה השקיע את כל ישותו - והדבר נכון במיוחד בדרג של מפיקים ובמאים - בהחלט עובר פרק זמן מסויי עד שאתה מתאים לאיש את הדבר שהוא ירצה בו ויאהב אותו. במקום כמו סלויזיה זה לא הולך בפקודות והוראות. כך שבענין האבטלה הסמויה גם זה גורם.

היו"ר א. רימלט: את המשך דברי מר תדמור נשמע בישיבה הבאה. אני רוצה רק שתענה להערה אחת שלי. אינני מופתה בסלויזיה. אני יודע שזה מינהל יצירתי. אבל לו היתה סלויזיה רק בישראל, הייתי יכול לקבל את כל הפילוסופיה הזאת. אבל יש סלויזיות בכל העולם.

י. תדמור: בכל הסלויזיות הממלכתיות קיימות אותן הבעיות. אמסור על כך פרטים בישיבה הבאה. זו נחמה פורתא, אבל קיימות אותן בעיות.

ש. אלמוג: אני רוצה להתייחס לשאלתו של חבר הכנסת תמיר. אני מתאר לי שחבר הכנסת תמיר קורא גם את העתונים העבריים, שומע רדיו ומסתכל בסלויזיה. היו דיווחים אחדים על נושא זה של הופעת. אמרתי שם אותם דברים שהשמעתי בועדה זו, שהנהגת הסלויזיה בארץ שינתה את הרגלי הבילוי של האוכלוסיה, היא שינתה במידה רבה מאד את מקורות האינפורמציה, ועל-ידי כך גרמה לזעזוע אצל גורמים שונים, בתוכם גם אנשי הפוליטיקה, אנשי סרטים ועוד. כל הגורמים האלה ראו שישנה איזו מהפכה במקורות האינפורמציה, בשליטה על המוחות והרגשות של דעת הקהל, ואני חושב שנתעוררו ציפיות וחששות. במידה רבה זה גם אופייני למדינאים ולאנשי הפוליטיקה. אמרתי זאת כאן ואמרתי זאת גם שם.

ש. לוינ: אני חושב שזה גם נכון.

י. תמיר: אני מבקש שתינתן לי רשות בישיבה הבאה להתייחס לענין זה.

היו"ר א. רימלט: נמשך בדיון על הסלויזיה בישיבה הבאה.

הצעת חה"כ א. רוזאל-נאור

היו"ר א. רימלט:

חברת הכנסת רוזאל-נאור מבקשת להציע
הצעה מסויימת לוועדה. אבקש שהיא תעלה

אותה ותבמק אותה.

א. רוזאל-נאור:

אני מציעה לוועדת החינוך והתרבות של
הכנסת להפנות קריאה לארגון "יוניצף"
שליד האו"ם בקשר למקרה המיוחד במינו של הילדה מארינה טיומקין, בתו של
הפרופ' טיומקין מברית-המועצות. כפי שהתפרסם בעתונות, באו שוטרים
לביתה, היכו את הילדה בת ה-12 ולקחו אותה למקום בלתי ידוע. היא תובעת
את זכותה לעלות לארץ יחד עם אביה. אני חושבת שועדת החינוך והתרבות
צריכה לדרוש את התערבותו של הארגון הבינלאומי להגנה על הילד, ולתבוע
לשחרר את הילדה ולאפשר לה לעלות יחד עם אביה למדינת ישראל.

מ. בן-פורת:

השאלה הזאת בדיוק עלתה לפני יומיים
בוועדת החוץ והבטחון. בעקבות הדיון
הזה צריכים להינקט אמצעים מסויימים. לא אוכל לספר פה מה הוצע בוועדת
החוץ והבטחון. אבל חוששני שכל קריאה נוספת של אחת מועדות הכנסת יכולה
לשבש את הרושם או האפקט שיתקבל בחוץ. קריאה נוספת מכאן לא תועיל.
אינני בטוח שהיא תזיק, אבל מוטב להימנע ממנה.

ז. הרמן:

אני בהחלט מוכנה לקבל את מה שאמר חבר
הכנסת בן-פורת. אני רק רוצה לומר
ש"יוניצף" איננה סוכנות של האו"ם. העניין שייך לדעתי לוועדה לזכויות
האדם. קרן הילדים של האו"ם איננה ארגון פוליטי, היא עוסקת בתכניות
סיוע לילדים בשטח הבריאות, בשטח הסוציאלי והחינוכי. אם צריך לצאת
בקריאה כזאת - הרי הכתובת היא הועדה לזכויות האדם. אבל אחרי מה ששמענו
מחבר הכנסת בן-פורת, אני חושב שאיננו צריכים לצאת בקריאה כזאת.

ש. לוי:

אין לי התנגדות או הסתייגות לעצם ההצעה.
השאלה היא רק אם יש טעם בפניה כפולה.
אני מציע שיושב-ראש הועדה יברר זאת עם שר החוץ.

מ. בן-פורת:

עם יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון.

ג. אליעד:

אינני בטוח אם "יוניצף" אינה הכתובת
לפניה כזאת. בתור גוף שמטפל בבעיות
של ילדים, הוא צריך לדעת מזה. זו בעיה של ילדה, לא של זכויות האדם.
אינני מאמין שבועדה לזכויות האדם ישימו לב לזה. אני דוקא חושב ששוב
שקריאה כזאת תופנה ל"יוניצף". יחד עם זאת אני מציע שיושב-ראש הועדה
שלנו יתאם זאת עם יושב-ראש ועדת החוץ והבטחון.

ז. הרמן:

אני באמת מתמצאת בזה, וזה שייך לוועדה
לזכויות האדם. אבל אני רוצה להציע
הצעה אחרת, עשינו זאת במקרים אחרים. יש הרבה ארגונים ממשלתיים שהם
בעלי השפעה הרבה יותר גדולה בציבור הכללי בעולם. יש למשל המועצה
הבינלאומית לנשים, המועצה הבינלאומית לעבודה סוציאלית, במקרה אני
קשורה לשתיהן, ויש עוד כל מיני ארגונים מסוג זה. מטעם משרד החוץ לא
פעם ארגנו פניות למוסדות אלה. במשרד החוץ יש מחלקה מיוחדת שיש לה
קשר אתם. לפי דעתי זה נותן תוצאות הרבה יותר יעילות.

בוועדת החוץ והבטחון מופיעים נציגי משרד
החוץ שמתמצאים בזה. אנחנו יכולים להציע פניה לוועדה לזכויות האדם, אם
מחליטים על כך, אבל נוסף לזה גם לארגונים בינלאומיים לא ממשלתיים.

מ.צ. נריה:

אני מבין שכדאי להתיעץ בעניין זה עם
הגורם המתאים במשרד החוץ. אבל בלי
כל ספק שיש לזה משקל הומניטרי יותר אם הקריאה יוצאת מגוף העוסק בעניני
חינוך. לכן כדאי לתאם את הפעולה עם משרד החינוך, אבל הפעולה צריכה
להיעשות על ידינו.

א. רזיאל-נאור:
אינני עומדת על שום כתובת. יכול להיות שטעיתי. חשבתי שארגון זה ממלא בדרך כלל פונקציות של הגנה על ילדים, בפרט במצב מיוחד זה.

אני מציעה שועדת החינוך תפנה באמצעות היושב-ראש לוועדת החוץ והבטחון, שהעניין הזה עומד שם עכשיו לדיון, שהם יקחו בחשבון פניה של ועדת החינוך והתרבות. שהם יהיו המגישים, אבל שהפניה תהיה מטעם ועדת החינוך והתרבות של הכנסת.

היו"ר א. רימלט:
אני חושב שזה מתקבל על דעת כולם.
אני מודה לכם. הישיבה נעולה.

הישיבה נסתיימה בשעה 10.50.